

Buikdansen

Raffaela Rotty

De algemene geschiedenis van het buikdansen

Buikdansen is een dansvorm waarbij de verschillende lichaamsdelen veelal onafzonderlijk van elkaar bewegen. Het is een isolatievorm. De nadruk ligt daarbij op de heupen en het bekkengebied: het centrum van de dans.

Men vermoedt dat de buikdans is ontstaan in India en werd door zigeuners verder verspreid naar Spanje en Noord Afrika. Er zijn inderdaad veel overeenkomsten met dansvormen in India, zoals de sierlijke arm- en handbewegingen.

Nadat deze zigeuners hun dans en muziek naar het Westen hadden meegebracht, zijn er allerlei dingen toegevoegd en trokken de dansers met hun bewegingen en muziek verder de wereld rond zodat de buikdans is geworden zoals we die nu kennen: een verzameling van bewegingen uit verschillende landen en culturen.

Buikdans is van origine een tempeldans, uitgevoerd door vrouwen, eerst priestersessen later tempeldanseressen, ter ere van de godinnen, voornamelijk de godin 'Ma'. De danseressen beelden er ook mythologische verhalen mee uit. Met dansende bewegingen van de buik gaf de Indiase vruchtbaarheidsgodin Sarasvati de bewegingen van planeten en sterren aan. Er werd ook gedanst als voorbereiding op de geboorte. Een typische beweging die daarvoor verwijst is als de danseres op haar knieën zit en achterover leunend danst.

Andere bronnen vermelden dat buikdans een dansvorm is die zijn oorsprong vindt in de Arabische en andere Oosterse landen.

Ook in Egypte en Perzië is het buikdansen gekend. Hier beoefende men deze dans al zo'n 5000 jaar geleden. Hierogliefen in de piramides verwijzen hiernaar. Van oorsprong was het in deze landen een vruchtbaarheidsdans die voor het huwelijk en de bevalling werd ingezet. Later werd deze dans ook aan het hof gebruikt om farao's en sjeiks te vermaken en om voor andere mannen de bevalligheid, vrouwelijkheid en souplesse van de vrouw te benadrukken, wat zeer gewaardeerd werd.

De buikdanseres verwierf door de eeuwen heen dan ook veel aanzien. De rituele buikdans is als kunst verheven en in Egypte heeft de buikdanseres een hoge status

verkregen.

Later ontdekte men dat het niet alleen door het toedoen van de vrouw was dat er kinderen ontstonden. Zodra de mensen de rol van de man bij de verwekking ontdekten, veranderde ook het geloof. Nieuwe religies ontstonden, zoals het christendom en de islam. Langzamerhand probeerden de nieuwe 'mannelijke' religies het geloof in de godinnen en de daaraan gekoppelde verering van het vrouwelijke uit te roeien. Dansen als de oude vruchtbaarheidsdans werden verboden en de vrouw werd alleen nog maar als de voedingsbodem voor het mannelijke zaad beschouwd. De man eigde zichzelf daardoor een sleutelpositie toe in de schepping.

De vruchtbaarheidsdans werd zo overbodig. Hij verloor zijn religieuze betekenis en werd een normale dans. Later creëerden dansers daaruit een kunstvorm.

Er ontstonden variaties op het buikdansen zoals het dansen met een stok, zwaard of cimbaal. Deze variaties ontwikkelden zich in verschillende delen van de wereld. In Hawaï werd deze dans de 'Hula' genoemd, een variant die met korte rokjes wordt gedanst; in Afrika ontstaat de 'Afro' en in het Midden-Oosten ziet de "raqs sharki" het levenslicht.

De voor ons gebruikelijke naam "buikdansen" is ontstaan tijdens de Wereldtentoonstelling van 1893 in Chicago waar toen Egyptische danseressen optraden.

Later ontstonden er dansen die invloeden van het buikdansen overnamen. We bespreken twee typische voorbeelden hiervan: Tribal bellydance en Bollywood.

Tribal buikdans is een buikdansvorm die ontstaan is in de jaren zeventig van de vorige eeuw in Californië (Verenigde Staten). Jamila Salimpour werd gevraagd om met haar buikdansgroep op te treden op een renaissance fair. De klederdracht moest wel in overeenstemming zijn met het thema van de renaissance fair. Jamila creëerde de buikdansgroep Bal Anat, die met tribal klederdracht een mengeling van verschillende oriëntaalse dansen bracht. De kostuums waren zelfgemaakt op basis van oude foto's van National Geographic en toonden invloeden van klederdracht uit Azië, Afrika en het Midden-Oosten.

De tweede dans die beïnvloed werd door de buikdans is de Bollywood, die zijn naam

te danken heeft aan Bollywood is de Hindi filmindustrie in Bombay. De naam Bollywood is een samentrekking van Bombay en Hollywood. Typerend voor deze films is dat erin gezongen en gedanst wordt kunt bijna spreken van een soort verfilmde musicals.

Overzicht van de verschillende buikdansstijlen

Amerikaanse stijl

De Amerikaanse buikdans is een mengeling van Turkse, Libanese, Egyptische en Amerikaanse show overgoten met een flinke dosis oriëntalisme. Daardoor zijn er de volgende elementen in te herkennen: snelheid, atletisch vermogen, grote isolaties, grondshows, dansen met zills, sluiers, zwaarden of slangen. De vrolijke, mysterieuze uitstraling van de danseres appelleert aan het 1001-nachtgevoel dat het westerse publiek graag bij een buikdansoptreden ziet. De snelle afwisseling van bewegingen zorgen ervoor dat het publiek zich geen seconde verveelt. De speciaal hiervoor gecomponeerde 'routines' met snel opeenvolgende in stukjes opgedeelde muziek, stellen de danseres in staat de snelheid en afwisseling vol te houden. Dit maakt wel dat de Amerikaanse stijl meer 'buitenkant' dan 'binnenkant' heeft. Van eind jaren '70 tot begin jaren '90 was dit de stijl die in België en Nederland het meest gekend was.

Baladi

In het begin van de 20e eeuw trokken veel van het platteland afkomstige Egyptenaren naar Caïro op zoek naar een beter bestaan. Ook nu hebben nog veel families die al generaties lang in de stad wonen bindingen met de streek of het dorp waar ze oorspronkelijk vandaan komen. Baladi betekent dan ook "mijn land" of "komend van het land". De baladi stelt bijgevolg de ziel van de Egyptenaar voor, die nog altijd heimwee heeft naar het platteland. Het is de dans van de 'gewone' Egyptenaar.

Baladi is een vorm van geïmproviseerd dansen, die sensueel en niet gechoreografeerd is. Baladi wordt slechts op één vierkante meter gedanst. De heupbewegingen zijn aards. De muziek is karakteristiek en kent vaste onderdelen, die niet altijd in dezelfde volgorde terugkomen.

De Baladidanseress is gekleed in een Baladijurk en niet in een tweedelig cabaret-kostuum. Bekende Baladidanseressen zijn Suheir Saki, Nelly Fouad, Mona Said en Lucy.

Klassiek Egyptische stijl of de klassieke sharqi

Er zijn verschillende meningen over het ontstaan van de Klassiek Egyptische stijl. Sommige auteurs menen dat deze stijl haar oorsprong vindt in de dansen die eeuwen geleden aan de Arabische hoven werden gedanst, maar men kan het niet bewijzen. De klassieke sharqi is ontwikkeld door de awalim aan de koningshoven en in de harems, tijdens de Gouden Eeuw van de Islam (7 e tot en met 10 de eeuw). De awalim zongen, dansten, bespeelden muziekinstrumenten en droegen gedichten voor.

Vaker wordt gesteld dat de stijl ontstond in de jaren '40 en '50, met een uitloop naar het begin van de jaren '60, toen de Egyptische filmindustrie bloeide. Veel danseressen in deze films dansten en speelden en deze dans had een aura van verfijning en hoofsheid. In ieder geval is de term "film-dans" een vaak gebruikt synoniem voor deze dansstijl.

De klassieke stijl is beïnvloedt door dansstromingen uit het westen met elementen uit het ballet zoals een groter ruimtegebruik, arabesken, ruime armbewegingen en vooral een sterk verbeterde houding die het mogelijk maakt verfijnde isolaties met het lichaam te maken. De energie van de klassieke danseres is hoger en minder geaard dan bij de Baladidanseress. Waar de Baladidanseress het archetype van de volkswrouw uitbeeldt, vertegenwoordigt de klassiek danseres het archetype van de prinses of de filmster. Niets voor niets wordt deze dans door de Egyptenaren 'Raqs el Hawanim' (dans van de dames) genoemd.

De lichtgevoeligheid, de wijde armbewegingen, de fijne handbewegingen en vaak kleine isolaties geven de klassieke stijl een elegante, maar ook een op het eerste gezicht weinig spectaculaire aanblik. De mate van lichaamsbeheersing is in werkelijkheid echter zeer hoog en moeilijk.

Er zijn nog veel filmbeelden uit de jaren '40 - '60 overgebleven van danseressen als Samya Gamal, Taheya Carioca, Naima Akef, Katy, Houda Shamsheddin, Zeinat Olwi en nog vele anderen.

De klassiek stijl is anno nu nauwelijks meer zichtbaar bij de Egyptische danseressen, wel zijn de zogenaamde klassieke bewegingen op een natuurlijke wijze opgenomen, geassimileerd en eigentijds vertaald door de danseressen.

Ghawazee

De Ghawazee zijn naar alle waarschijnlijkheid een bevolkingsgroep die oorspronkelijk niet uit Egypte komt, maar zich er meer dan 1000 jaar geleden gevestigd heeft. Er bestaan meerdere theorieën over hun afkomst. Vaak wordt ervan uitgegaan dat ze van zigeunerbloed hebben.

De Ghawazee leefden meestal in de marge van de samenleving, maar hadden wel een belangrijke functie, namelijk die van muzikant, entertainer/ster, danseres op bruiloften en feesten. Ook is er altijd een link geweest tussen de vrouwelijke Ghawazee en prostitutie.

Ghawazee zijn de danseressen die beschreven werden in reisverslagen uit de 18de en 19de eeuw, toen Europese schrijvers Egypte aandeden. Sommige schrijvers, zoals de Fransman Gustave Flaubert, waren geheel geobsedeerd door deze danseressen. Anno nu wonen de meesten van hen in de streek rond Luxor. De Ghawazee-dans is echter snel aan het verdwijnen. Vaak werd de dans door twee zusjes gedanst. De bekendste representanten zijn de Banaat Maazin (dochters van Maazin) waarvan een van hen, Khariya Maazin, nog steeds lesgeeft in de Ghawazeestijl.

De Ghawazeestijl kun je onderbrengen in de Shaabi en kenmerkt zich door gearde basale heupbewegingen, stamppassen, geïsoleerde hoofdbewegingen en simpele

armbewegingen. De danseressen begeleiden zichzelf bijna continu met de sagat en maken grondpatronen door bijvoorbeeld met de ruggen tegen elkaar aan te staan.

Oorspronkelijk werd er gedanst met een soort shirt met lange mouwen, een rok met banden, een hoofdsieraad in het haar en schoentjes aan. Later werd deze outfit vervangen door een Baladijurk met rijen kralen. Het Ghawazee-orkest is in grote lijnen hetzelfde als het Saaidi-orkest.

Libanese stijl

Libanon ligt geografisch gezien tussen Egypte en Turkije. Technisch gezien houdt de Libanese stijl bijgevolg het midden tussen de Turkse en Egyptische: veel snelheid, geartheid, grondwerk en vrij veel showelementen.

Libanese (en Turkse) danseressen hadden een grote invloed op de ontwikkeling van de buikdans in Amerika. De Libanese stijl

is de meest westers overkomende buikdansstijl; ook door de muziek, die vaak westers georiënteerd is.

Bekende vertegenwoordigsters van de Libanese buikdans zijn Nadia Gamal (1939-1990), Samara en Amani.

Saaidi

Saaidi-dansen komen oorspronkelijk uit de streek tussen Luxor en Assuan en zijn afgeleid van mannelijke gevechtsdansen met stokken. Vrouwen hebben er een vrouwelijke vorm aan gegeven waarin wordt gespot met mannelijke "kwaliteiten". Desalniettemin hebben de vrouwen de stok als element behouden, hoewel die slechts dient als ondersteuning van de dans.

De Saaidi-dansen kun je plaatsen onder de Shaaibi, de verzamelnaam voor dansen van het platteland. De muziek is meestal vrolijk en gecompliceerd.

Mannen zijn traditioneel gezien gekleed in twee over elkaar gedragen galabieja's en hebben een mutsje op het hoofd of een sjaal om het hoofd gewikkeld. De vrouwen dragen een Baladijurk en hebben een sjaaltje om het haar. De Saaidi-danseress draagt geen tweedelig cabaretkostuum.

De Egyptische danseressen hebben meestal een stukje Saaidi in hun repertoire, het is dus steeds een geëigend onderdeel van het dansvocabulaire.

Turkse stijlen

De Turkse buikdans verschilt van de Egyptische door minder geartheid, meer opwaartse bewegingen met het bekken en de heupen, meer draaiingen, het aannemen van snel uitgevoerde poses, grondwerk en ze zijn meer naar buiten gericht. Technisch gezien, komen de grotere snelheid, de vele draaiingen en het acrobatische grondwerk naar alle waarschijnlijkheid uit Centraal-Aziatische dansen. Grofweg zijn er drie buikdansstijlen in Turkije te herkennen.

De Arabeske stijl: Dit is de Turkse versie van de Arabische buikdans en deze bevat de bovengenoemde technische elementen. Meestal wordt er met zills gedanst. Helaas verdwijnt deze stijl steeds meer en wordt ze vervangen door een enerzijds meer Arabisch gerichte stijl en anderzijds een meer Europese stijl. De vanouds verturkste Arabische muziek wordt steeds vaker vervangen door Arabische popmuziek. In het ergste geval is de buikdans geworden tot een soort gehuppel, dat in de toeristische centra te zien is.

De Roman-stijl: Deze werd van oudsher uitgevoerd door zigeunerdanseressen op het onregelmatige 9/8 ritme. Maar goede Turkse danseressen beheersen ook deze stijl, die gekenmerkt wordt door ruwe bewegingen met de heupen, sprongtjes en weergave van handelingen van alledag. Bellyfolk: Dit is de dans die onderling door mensen op feestjes wordt gedanst. Het is een combinatie van bewegingen die het midden houden tussen de Arabesk-stijl en folkloristische passen.

The Goddess Belly Dance

Sommige danseressen focussen zich om te buikdansen zoals ze dit deden ten tijde van de tempeldansen of zoals ze dansten ter voorbereiding op de geboorte. Deze dansen komen uit Sumerian Irak en de Analtia streek uit Turkije (gekend als Chatal Huyuck). The Goddess Belly dance sluit nauw aan bij de Farao-dansstijl. De bewegingen zijn gecentraliseerd in de buik- en bekkenstreek.

The Goddess Belly Dance wordt tevens beïnvloed door de mythologie en het geloof. Sommige van de bewegingen zijn ook terug te vinden in o.a. yoga, Tai Chi en Zen-beoefening.

Gothic Fantasy Belly Dance

Dit is een recent ontwikkelde vorm van buikdansen, die gekenmerkt wordt door de extreme tribal 'femme fatale' look. Gothic Belly Dance kostuums zijn meestal donker of zwart bestaan uit vinyl of leder en zijn versierd met zilveren muntstukken. De danseressen hebben meestal piercings en tatoeages, een bleke huid en maquilleren zich met donkere, zelfs zwarte oogschaduw. Ze hebben een vampire- like look. Deze vorm is vooral geliefd door extreme, artistieke, jonge vrouwen in Amerika en Duitsland. De muziek kan fusion, techno, trance of ethnic klinken.

Fantasy Belly Dance

Deze kan een mengeling zijn van verschillende buikdansstijlen en kan gelinkt worden aan thema's zoals Gothic, Goddess, Space Age, dieren, mythische figuren,... alles wat een fantasie-element in zich draagt. De gefantaseerde bewegingen worden gekoppeld aan gekende buikdansbewegingen. De danseressen dragen extravagante kostuums die aansluiten bij het gefantaseerde karakter.

Fusion Belly Dance

Deze dansstijl is een combinatie van buikdansen met een andere dansstijl. Ook kunnen de buikdanseressen bewegen op muziek die eigenlijk niet bedoeld is om op te buikdansen. Men kan verschillende thema's of kostuums mixen.

Amerikaanse zigeuner stijl of American Gypsy Styl (niet te verwarren met de Roemeense zigeuner dans)

Het Roemeense volk migreerde rond het jaar 1000 van de noordelijke provincie Radjasthan (India) naar alle werelddelen. Generatie na generatie trokken zij de wereld rond met hun geloof, hun muziek en hun dans. Overal waar ze naartoe reisden, pikten ze elementen uit de verschillende culturen op en verwerkten ze in hun dans.

De Amerikaanse versie van de "Gypsy bellydance style" verenigt dan weer talloze "Gypsy stijlen" uit de verschillende continenten met diverse buikdansstijlen.

Male belly dancing (mannen die buikdansen)

Er is al altijd een traditie geweest waarin mannen zich verkleden als vrouw en dansen met een vrouwelijk charisma.

Dit noemt men Cengi in Syrië, Kojak in Turkije, Batcha in Perzië, Qawaal in Arabië en Hawaal in Egypte. Sinds de cultuur van het Midden-Oosten gekend is heeft men een beeld van de vrouw die voor de man danst. Male bellydancing heeft hierin echter ook zijn traditionele plaats gekregen. In Turkije wordt de dans het meest getolereerd. Veel toeschouwers vinden het amusant om naar deze dansers te kijken. Het publiek weet niet meer dat het voor deze mannen oorspronkelijk hun doel was om op een vrouw te lijken.

Dit is weliswaar niet het doel van alle mannelijke buikdansers hun doel. Sommige mannen hebben hun eigen dansstijl ontwikkeld. Sommige dansers willen hun bewegingen zo strikt mogelijk isoleren. Anderen tonen graag hun strakke en flexibele buikspieren. Het is de bedoeling om zowel een vrouwelijk als een mannelijk publiek te bekoren. Sommige dansers gebruiken hiervoor ook dansattributen, zoals zwaarden en stokken.

Raffaella Rotty
Isis van The Fusion Bellydancers

Bronnen:
www.buikdans.be
www.flevoland.to/~meike/buikdans.html
www.belly-dance.org
www.learn-to-belly-dance.com/styles.html
www.bellydancing.nl

Vrijdag 21 december

Buikdans Hafla.

Meisjes en vrouwen van alle leeftijden kunnen er vrij buikdansen met verkleed-mogelijkheid. (geen mannelijk publiek toegestaan). Er zullen optredens zijn van o.a. The Fusion Bellydancers en andere gastdanseressen.

Gratis Oosters en Westers snackbar.

Bazaar Marie zal aanwezig zijn waar je buikdanskleding, muziek en andere benodigdheden kunt kopen.

*Zaal "De Grietmuil",
Potstraat 14,
3300 Tienen (Bost).*

*Start: 20u Einde: 24u
(Optredens om 08u 30)
Inkom VVK: € 5
Kassa: € 7*

*Inschrijvingen:
Zohra_angel@hotmail.com
0497/19 67 19*